

ŽEMAIČIUOS

Praėjusiais metais sulaukėme naujos poeto Mykolo Karčiausko knygos „Žemaičiuos“. Jos anonse rašoma: „Mykolas Karčiauskas, daugelyje knygų apdainavęs gimtąją Aukštaitiją, jau senokai tyrinėja, anaipol ne turistų žvilgsniu, Žemaitiją. Pajusti savito krašto atmosferą, įspėti jos paslaptis galima tik pažinus ir pamilus. Gražiausios Žemaitijos vietovės, jų žmonės, patirtys reflektuojamos nepriekaištinga literatūrine forma. Knyga baigiama didesnės apimties kūriniumi „Iš Mažosios Lietuvos Nuostolių knygos“. Leidinio redaktorė Janina Riškutė, maketuotoja Reda Sinkevičiūtė. Knyga iliustruota dailininko Algimanto Švažo piešinių ciklu „Vieniši karaliai“. Išleido „Versus aureus“ leidykla.

Knygos įžangoje poetas rašo: „Žemaitija mano akyse, mano mintyse ir širdy visada tyli, kantri, kaip motina, kurios lūpos dar neatsivilgė po visų negandų, pilna žydėjimo augina prie šaltinių nuog išgaščio vilkažoles, tiek išvilskėjus vienatijoj su savo žeminčiais...

Žemaitijoje už kiekvieno posūkio dangus ant žemės leidžias, ji pereina per kiekvieną kaip maldos žodis iš mistiško peizažo.

Žemaitijos dievdirbių išdrožtas kraštas. Išėini į ją ir negali sugrįžti.“

Šiame leidinyje skaitytojams siūlome keletą eilėraščių iš MYKOLO KARČIAUSKO knygos „Žemaičiuos“

Mykolo Karčiausko knygos „Žemaičiuos“ viršelis

BERŽORO KAPINĖS

žvaigždės
nukritę į Beržoro kapines
atgimsta mirusių šešėliais

jie vaikšto
medžių ir kryžių
takais

baimės valandą
slepiasi antkapių raidžių
ir skaičių šviesoje

iš kiekvienos širdies
po žiemos jie
sudygsta pelynais

taip jie
liūdnei galvoja
ir mato save išeinančius
medžių šešėliais pilkais.

BERŽORO VAKARAS

blyškus mėnulis
snūduoja virš pievų
užkrečia nuomariu
sodus ir ežerus

temsta
taisosi maurai žali
vėjalaužos gūdžios
ūkčioja

gęsta žydinčios obelys
mirkčioja džiaugiasi savimi

stovime lyg įkalinti
atsispindėdami
bijome net pajudėti
nes dar nemokame skraidyti
kaip žiedlapiai

atrodo
taip buvo
taip bus visada
alsavimas
Beržoro karštas
atodūsis

snūduoja virš pievų
mėnulis kapeliuose
gėlės blyškios
lyg apsnigtos
mūsų vaikystėj

stovime
tylios vienintelės
ciniškos laiko būtybės
Beržoro prisiminimuose.

BERŽORO ŠAKARINĖS

eina Beržoro bažnytėlėn šakarinės
sijonai tik dulkt tik dulkt
kaip vargonai

buvo graži vasara
maudėsi laumės ežeruos
prie sodų veislių

grįždavo bernai paryčiais
pasilaiminę
saujelę surasojusią

eina Beržoro bažnytėlėn
dvaro patvorėliuos
rudenis vėlyvis pražydeš

tvoros eglių šakom apdžiautos
kad ožkos į daržus nešokinėtų

eina moterys ir negali
prasitarti kad skauda

skausmas neturi vardo
vardas širdies pasaitėlį nutraukė

o pavasario gražume
reikės įsivesdinti
Beržoro bažnytėlėn

eina Beržoro šakarinės
o širdelės tik dulkė tik dulkė
guodžiasi kapelius apravėdamos
kad jau nuo sukilimo
varganai skilsta žąsiukai...

kunigėlis jaunas gražus
lepinasi jų skruosteliais
spinduliuojančiais
jų krūtinėm aukštom
kaip varpinėm.

PLATELIUOS, KAI SNINGA

kokia graži tvarka
po baltu sniegu
Igno Budrio akvarelėse

tarytum taip žemaitis
meldžiasi vaisgamtai
kad skalsintų žemės žydėjimą

surenka savo mintyse
neapčiuopiamus ežerus
vėtrų nulaužtus medžius
eisenas į kapines
ajerais užžėlusius ežerus
ir supranta
išėjęs iš Platelių bažnyčios
širdažolę Vaižganto mielą –
kad viskas laikina
ir praeis

kokia graži tvarka
upelių grįžkelėj
kai sninga.

ELEGIJA PLUNGĖS MEDINEI BAŽNYČIAI

smuikija sienojai
skamba vienmuliniai
griaunamos Plungės
bažnyčios

vilduoja
kaip karstas ant morų
raštai ant vyrų pečių

išneša jau
amžinai

kaip dabar
išgirsi žemaičių
žaliašilį dangų?
kaip dabar

įžiūrėsi saulės gurvuolėlius
riedančius motinos veidu

pasikopėjusi saulė
neberas kur
viešnauti

tik muzika
skamba vienmuliniai
smuikija sienojai
buvusios Plungės
bažnyčios.

PAKELĖJ Į SKUODĄ

Stasiui Jonauskui

ežerėlis
kaip didelis Dievo kablelis
žemaičių žaliašily

vandenys
tūnago gumburas
prasmegęs toj mergelio plynėj

kikilis
atskridęs į ožpelkiais
žydinčių čiuižę
kinkuoja tarp gailių

vis krypteli uodegą
vis kresteli aukštą karūną

užaina dangus
apniūksta ir pradeda lyti
Barstyčiuos

krenta sunkūs lašai
ant vandens mestuvėlių.

NUO ŠATRIJOS KALNO

Narutei

nieko negaliu pakeisti
tik išdalinti
visus bažnyčių bokštus
kaip rankų pirštus

toli taip matos
aukštai taip girdis
po mano kojom
lig tavo širdžiai

nereikia nieko
tiktai stebėtis
kiekvieno medžio

ugnim žalia
kai šatros dega
migla alsuoja
siela kaip vaikas
pravirksta virksta
spingliuoja svydi
ugnim žalia

ir tu pakėlus
akis į dangų
lyg atsivėrus
visa širdim
alsuoji tyliai
tyliai plasnoji
vieniša mano
mano širdies
žemėj žemai taip
žemaičių krašto
pačiam žalume

tam užkampėly šviečias
ugnis žalia.

SKROBLAVEIDĖ

Elžbietai Mačernienei

Bartuliai Degučiai Mėsėdžiai Stoniškiai
Užmedžių neužgesus giesmė
padegusiai gražūs Gecaičių javai
prie Sedulos sedulėlėm pašlakstomi

pas Varduvą almais rumulais
aukštupėliai patvinę
plikamargių pilkšvi pakraštėliai
spalgenos spindi pelkūnėj

Bajorai Dirmeikiai Brolēnai rolėnai lėnai...

Užardžio gegužraibį
Sarnelės prieblando
lazdynuos skrobluos ažuoluos
gegutės gedauja

sutemos leidžias mėlynai pilkos
atausdamos Šarnelės dangų

paskutinį vežimą skrodėmis lydi
iš laukų paskrobus Elžbieta
Alžbutė Elziūnė

sauskrada
skroblaveidė

rytoj nepraušus
reiks atsėjas nešti
Žemaičių Kalvarijon.